

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. An Intellectus Angelicus sit discursivus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

Angelorum nomine Michaëlis, veluti omnium Principis, eumq; appellat Primatem celestis exercitus, Principem militiæ Angelorum & præpositum Paradisi, quare singulari privilegio constitutus est Custos Ecclesiæ Catholicæ, sicuti olim Synagogæ, quamvis regulariter ad similia ministeria soleant angeli ex inferioribus ordinibus & Hierarchiis deputari. Nec refert, quod in Canonica Judæ dicatur *Arch-Angelus*, quia ibi non significat aliud, quam per antonomasiam, Principem Angelum, non verò de penultimo ordine: Simili modo dicitur Danielis 12. *Princeps Magnus*, quia nimirum supremus inter celestes spiritus: quo etiam sensu accipiendum est illud Daniel. 10. *Ecce Michaël unus de Principibus primis*, unus scilicet & is maximus, quasi diceret, primus inter principes primos, sicut Gen. 1. dicitur: *Et factum est vespere & mane dies unus*, id est primus. Ex quo autem ordine sit S. Gabriel, incertum est inter Authores, mihi tenendum est cum Mellisso Doctore, eum esse de secundo ordine *Arch-Angelum*, ut supra videre licuit; Eum sequitur Angelicus Doctor 3. p. q. 30. a. 2. ad 4. & probabiliter addens, eum esse supremum de isto ordine; Nec refert, quod Lucæ 1. de seipso dicat: *Ego Gabriel, qui adsto ante Deum*, nam tò *adstare* multipliciter in Scriptura accipitur, si enim accipitur, prout

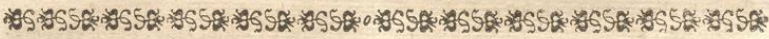
significat, præsentis Dei vultu frui, sic omnes Angeli adstant; si verò accipitur *adstare* pro communicatione majorum mysteriorum, sicut Secretarii adstant intimiis suis Principibus, sic adstitit particulariter S. Gabriel, utpote, cui uni concessum fuit, ut tantum mysterium nuntiaret Virgini Mariæ.

Quæres 2. *An etiam in Dæmonibus sit talis ordo?* R. Certum esse inter ipsos esse aliquam præminentiam, verum incertum, utrum sint divisi in tales ordines:

VII.
In Dæmonibus est ordo.

Prima pars patet ex Scriptura Matth. 9. ubi: *Belzebub dicitur Princeps Dæmoniorum*; & 15. *Qui paratus est Diabolo* (per antonomasiam) & *Angelis ejus*: ad Ephes. 6. ubi Apostolus vocat Dæmones: *Principes & potestates tenebrarum harum*.

Patet etiam secunda pars: Quia nec ratione, nec autoritate hoc constat, aut oppositum: probabilius tamen videtur, inter Dæmones non esse tales ordines, cum de Divina misericordia præsumendum sit, nullum integrum Angelorum chorum cecidisse, imò ex uno tantum, quotquot ceciderunt, à quali & ab omni malo liberet nos Dominus Rex Angelorum.

DISPUTATIO II.

DE INTELLECTU & VOLUNTATE ANGELORUM.

EX animasticis tota hac Disputatio resolvitur facile posset, nam in his ob paritatu rationem eodem modo discurrendum est, nam licet intellectus Angelicus specie differat ab humano, ut probabilior tenet opinio, & clarè colligitur ex dictis superius, nam supposito, quod sit substantia Angelica identificatus, dimanat à subjecto specie distincto, est q. identificatus sps, sequitur bene, quod etiam distinguatur specie ab intellectu alterius subjecti specie distincti, est q. perfectior humano, non per additionem gradus ad gradum, & perfectionis intensibilis, sed substantialis; licet, inquam, specie differant, in ratione generica intellectivi tamen conveniunt, unde eodem modo de iis est philosophandum, ne tamen mancus sim & brevior, quæ specialem difficultatem habere videbuntur, hic particulariter proponam. Sit igitur

QUÆSTIO I.

An intellectus Angelicus sit discursivus?

I. Non loquar de discursu virtuali, quando videlicet intellectus non progreditur per plures actus ab una cognitione ad aliam determinatam à priori, licet bene transeat ab uno objecto ad aliud, ut, quando cognoscit effectum in causa, qui actus æquivaleret duobus, hunc enim discursum negat nemo Angelis, difficultas tamen est de formali, quando scilicet distinctis actibus ex aliquo medio cognito infertur connexio duorum exteriorum inter se, quia cognita sunt identificari illi vel connecti illi medio, & e contra negantur connexa inter se, quia cognita sunt divisa ab illo medio. In hac materia prima opinio est D. Thomæ, p. p. q. 58. a. 3. dicentis, Angelos non discurrere, movetur ad hoc, quod comparet Angelum corporibus celestibus, qui ex moribus suam perfectionem non habent, sicut hæc inferiora, sed ex natura

F. Amandi Hermann Metaphysica.

sua, sic intellectus Angelicus non habet suam perfectionem per motus discursivum, sed statim ex natura sua. Scotus verò in 2. dist. 7. q. unica §. contra Conclusionem, & in præm. lib. 1. q. 4. utrum Theologia sit scientia, docet, intellectum Angelicum esse formaliter discursivum, cum quo ad quæstionem resolutivè

Dico: Intellectum Angelicum ex natura sua esse formaliter discursivum. Ita post Scotum, Suarez & plures alii. Contra D. Thomam & suos, videtur; esse contra D. Augustinum lib. 4. de Genesi ad litteram c. 33. & D. Bernardum Serm. 6. in Cant. in rei veritate autem non est, quia Sancti Doctores aliud non intendunt, quam, quod Angeli Sancti facillimè, & non per tantos labores intelligant, ut intelligendo & discendo tempore egant, sicut discimus & intelligimus nos.

II.
Intellectus Angelicus est discursivus.

Probatur Conclusio Ratione Scoti primo: Omnis quidditas subjecti cognoscitur

cognoscibilis continet in se veritates virtualiter, quas notas potest facere intellectui, cuiuscunque potenti cognoscere illam, sed hoc est discurre formaliter, ergo intellectus Angelicus circa quidditatem, & ejus veritates virtualiter contentas discurret formaliter. Major patet, quia corpus continet plures veritates, quæ ex illo sunt educibiles, animal, homo, &c. probatur etiam minor, quia tunc formaliter discurretur, quando ex aliquo priori, pro aliquo priori etiam naturæ (temporis enim in Angelis non requiritur) educitur aliqua veritas, quæ suam veritatem habet à priori, ergo. Subsumo, sed Angeli sic habent plures veritates, ergo discurre formaliter. Et quàmvis hoc sit imperfectio in Deo, & in beatitudine formalis, non est tamen imperfectio in Angelo secundum se, sicut nec est imperfectio in homine. Unde

Probatur Conclusio secundò:

Quidquid perfectionis competit intellectui humano, quod in intellectu Angelico non arguitur imperfectio, est illi attribuendum, sed colligere ignotum ex rebus alioquin notis est perfectio in intellectu humano, & nullam imperfectio arguit in Angelico, ergo. Probatur mi. quoad secundam partem, in qua sola vertitur difficultatis cardo, quia non est imperfectio in aliquo, qui non habet ex se aliquam perfectionem, posse illam acquirere eo modo, sine quo non posset illam habere ex se, sed intellectus Angelicus non habet cognitionem ex se omnium rerum, earumque quidditatum, & veritatum formaliter & virtualiter contentarum, ergo non est imperfectio in illo, posse ex cognitione aliquarum rerum, quas habere posset, hic & nunc acquirere per discursum aliarum, quas posset ignorare. Maj. est clara, & probatur à paritate hominis, in quo non est imperfectio, quòd mediante discursu acquirere possit cognitiones rerum, quas aliàs ignoraret: minor patet, quia angelus non cognoscit omnia futura, aut secreta cordium, & licet illa cognosceret qualitercunque, non cognoscit omnia evidenter, illa alia autem cognitio non impediret, quin per discursum aliqua cognosceret.

III.

Dices: Licet Angelus ex se non habeat cognitiones omnium rerum, exigit tamen, ut illas habeat, quotiescunque vult, aut debet habere absque discursu, ergo. Probatur ant. quia talis exigentia est perfectionis in ipso, & negatio ipsius esset imperfectio, sed si discursu acquirere posset aliquas cognitiones, non haberet talem exigentiam, & consequenter quòd Angelus posset acquirere discursu ulla cognitiones argueret in illo imperfectio. Contrà, Angelus non habet exigentiam, ut cognoscat secreta cordium, nec cognoscit ea toties, quoties vult, & tamen non est imperfectio in ipso.

Instabis: Angelus exigit, ut, quando deberet de talibus rebus aliquid cognoscere, talis cognitio ipsi tribueretur absque discursu, maxime cum probabilis sit, Angelos habere à primo instanti species omnium cognoscendorum aliquando ab illis, idque à Deo per infusionem. Contrà; hoc gratis asseritur, imò

contrarium probari potest, quia cum Deus dederit Angelo virtutem acquirendi illam cognitionem, mediante discursu, sine causa & necessitate daret illi eam cognitionem absque discursu, aut spectem ad illam requisitam. Adde, illud, quod adversarii dicunt de universalitate specierum, quasi scilicet daretur Angelo una species representativa rerum omnium, aut diversæ species omnium rerum, esse quid fictitium, & nullo solido fundamento innitum, dato quoque, quòd hoc argueret in Angelo imperfectio, non habere tales species, & habere eas perfectionem, non propterea sunt concedendæ, cum nec ratione, nec auctoritate sufficienter ostendi possint, nec omnis perfectio ipsi non repugnans admittenda. Directè contra conclusionem

Arguitur I. Si intellectus Angelicus

esset discursivus, non distingueretur ab humano, sed hoc est falsum, ergo. R. negando sequelam, quia cum hoc, quòd intellectus tam angelicus, quàm humanus sit discursivus, optime stat quòd in aliis rationibus differant specificè. Deinde secundum adversarios non sequitur, ex eo, quòd intellectus angelicus conveniat in omnibus, quòd non sint discursivi, esse ejusdem speciei, ergo nec sequitur ex eo, quòd Angelicus & humanus intellectus conveniant in hoc, quòd sint discursivi, esse ejusdem speciei, nec etenim est potior ratio, quare ex convenientia aliquorum in discursivitate posset inferri identitas specifica ipsorum, quàm ex convenientia aliorum in non discursivitate ipsorum Angelorum identitas specifica eorundem.

Instatur: Hinc sequeretur, rationale, seu discursivum, quod est differentia hominis, esse commune homini & Angelo, sed hoc est absurdum, ergo. Major patet: quia uterque esset æque discursivus. Minor probatur, quia duo genera diversa, qualia sunt Angelus & homo, non possunt esse sub eadem differentia, ergo. R. dist. ma. Discursivum, quod est differentia hominis, nego ma. discursivum ut hic concedo, & dist. similiter min. nego conleq. discursivitas autem hominis non est quæcunque, sed dependens à phantasmatis, seu apte ad illis dependere, & à concursu organi corporei, in ordine, ad discursum formandum, talis autem non est discursivitas Angeli, ergo. R. 2. admittendo sequel. negando min. cum antecedente probationis, quia multa genera diversa contineri possunt sub una differentia, & defecto continentur sub irrationalitate diversissima genera, quæ non sunt rationalia.

Quæres: an intellectus Angelicus discurrere possit in materia certa? R. affirmativè, quantum est de se, quàmvis probabilis sit, cum defecto non sic discurrere.

Probatur prima pars: Quia est materia certa & evidens Angelo, quòd deus Deus, sed intellectus ejus potest hoc per discursum ostendere, quantum est de se, ergo. prob. mi. quia Deus posset Angelo infundere species creaturarum tantum, & non sui, sed intellectus ex se discursivus, qualis est Angelicus ex dictis, posset illis mediante discursu demonstrare

existentiam Dei, tum, quia id homines possunt, tum, quia sine fundamento eis id negaretur.

VI. Dices: In tali casu ante discursum, quo Angelicus intellectus cognoscit existentiam Dei, non est ipsi certa & evidens, ergo ex eo, quod de existentia Dei discurret, non sequitur, quod in materia certa & evidenti discurret. Contra est materia certa & evidens intellectui Angelico, quod Deus existat & posset etiam talis esse mediante discursu in tali casu, in responsione autem non aliter intelligo, quod in materia certa & evidenti possit discurrere, quantum est de se, & ob hoc addidi, *quantum est de se*, sed ex eo, quod habeat species, quibus clarè & absque discursu cognoscit, quæcunq; cognoscit. Unde

Probatur secunda pars: Quia ille discursus nec esset à priori, nec à posteriori, ergo. Probatur aut. quia defacto Angelus illo actu, quo evidenter, & quidditative videt causam, videt etiam in illa effectum, & e contra illo actu, quo cognoscit effectum, cognoscit similiter causam, quod verum est, sive abstractivè, sive intuitivè rem cognoscat, sed talis modus cognoscendi non est à priori, vel posteriori, ergo: major patet, tum, quia gratis negaretur Angelo talis modus cognoscendi; tum, quia cognitio quidditativa illum cognoscendi modum postularet. Minor est certa, quia discursus formalis (de quo hic) nunquam uno actu perficitur.

QUÆSTIO II.

An Angelus possit plura simul cognoscere?

Ad pleniorē præcedentis quæstionis intelligentiam hanc subnectere volui, nam ad verfarū quàm maximè probant, quod Angelicus intellectus discursivus non fit, quia unico actu potest simul plura cognoscere, adeoque non est necesse, ut per cognitionem unius progrediatur ad aliam, unde videndum est, quomodo etiam non obstante, quod plura possit simul cognoscere, sit adhuc discursivus? Quomodoque pluralitas cognitorum non impediatur discursum. Itaque

I. **Notandum I.** Quod sensus quæstionis possit esse duplex, primò, an intellectus Angelicus possit simul plura intelligere habitualiter? Secundò, an actualiter? De primo, nulla est difficultas, nam in intellectu Angelico possunt esse, & sunt plures species rerum representativæ, quæ se habent per modum actus primi, ut possint cum intellectu Angelico concurrere ad producendam intellectionem in actu secundo, consequenter intellectus Angelicus est habitualiter discursivus. De secundo est major difficultas, nam Durandus dicit, intellectum Angelicum ita necessariò cognoscere omnia simul actu, quæ existunt in rerum natura, & futura, quæ dependent à causis naturalibus, ex eo, quod sint præsentia in se, vel in suis causis, negat enim Angelum intelligere per species concreatas, quas nullatenus admittit. Gregorius ab Arimino dicit, intellectum An-

gelicum posse plura cognoscere, licet non omnia simul, Cajetanus verò & Capreolus negant id omnino esse possibile. Unde

Notandum 2. Intellectum Angelicum posse simul plura cognoscere, vel per modum unius, vel per modum plurium; vel unâ cognitione plura; vel plura pluribus cognitionibus distinctis; vel illa, quæ cognoscuntur, sunt objecta disparata, vel subordinata, aut denique cognitiones sunt distinctæ, & claræ, aut confusæ, quibus actu simul plura cognoscuntur. Exemplifico, plura per modum unius intelligere tunc dici possumus, quando verbi gratiâ intelligimus plures partes continui in uno toto, aut etiam alia, quæ se habent per modum unius objecti, quemadmodum cognoscimus simul in propositione prædicatum & subiectum, cum ea ad invicem connectimus, aut cum dividimus, vel componimus, hæc enim facere non possumus, nisi plura simul cognoscamus, quomodo enim per divisionem negare, hanc partem non esse illam, hoc membrum non esse illud, nisi illud, & hoc intelligerem; similiter in omnibus comparationibus plura simul intelligi debent. Tunc autem dicimus plura per modum plurium intelligere, quando plura objecta pluribus intellectionibus adæquatis cognoscimus, idque potest fieri cognitione perfectâ, formaliter vel objectivè, vel imperfectâ, utroque modo. His prænotatis

Dico I. *Potest Angelus plura cognoscere per modum unius distinctè per unum conceptum formalem ex una specie productam, quam etiam per plures conceptus ex pluribus speciebus.* Colligitur ex Scoto 1. d. 3. q. 2. §. Quintò dico. Ubi ait, magis & minus universale posse per eandem & diversam speciem cognosci, sic species singularis representat singularitatem, naturam communem, ejusque proprietatem, &c.

Probatur primò autoritate Sancti Augustini lib. 4. de Genesi ad Litteram cap. 37. dicentis: *Omnia mens simul Angelica potest, quæ singillatim per ordinem comæzarum causarum sermo distinguit.* Et cap. 32. *Secundum potentiam spirituales mentis Angelicæ, cuncta quæ volueris (Angelus) simul notitiâ facillimâ comprehendit:* Et plura alia ibidem; comparando tarditatem humani ingenii ad Angelorum velocitatem in intelligendo. Et D. Bernardi serm. 6. in Cant. ubi sic habet: *Supercælestis spiritus solâ profectò suâ vicinitate, ac vivacitate naturæ sufficit apprehendere summa, & intima penetrare, utique etiam simul si voluerit.* Videntur supra.

Probatur secundo: Discursus demonstrativus non fit per unum simplicem conceptum formalem, sed per plures, cum ordinè tamen ad unam quidditatem objecti adæquati, ergo potest Angelus plura cognoscere per modum unius per plures species impressas & expressas. Ant. patet, quia discursus Syllogisticus pertinet ad tertiam mentis operationem includentem primam & secundam, quæ non sunt aptæ representari per unum simplicem conceptum, ergo potest intellectus uti illa specie, ad cognoscendum unumquodque illorum, distinctis actibus, cum illo ordine, quo virtua-